
Informacje Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej

Nr 3

listopad 2004

Poprawa wynagrodzeń, nagrody, odznaczenia

Przekazane do Biblioteki Głównej środki na poprawę wynagrodzeń od 1 września 2004 roku podzielono w porozumieniu ze związkami zawodowymi oraz kierownikami oddziałów. Przyjęto 3 podstawowe zasady: wyrównanie kwoty powyższej obligatoryjnej do minimum 150,- zł, podniesienie podstawy uposażenia o 40,-zł wszystkim pracującym w godzinach popołudniowych oraz decyzję uwzględnienia w pierwszej kolejności osób, które zgłosiły chęć przejścia na emeryturę w ciągu najbliższych 2 lat. Pozostałe środki podzielono proporcjonalnie do wielkości działów pomiędzy osoby zgłoszone przez bezpośrednich przełożonych.

Rektor przyznał 8 pracownikom Biblioteki nagrodę zespołową za działalność dydaktyczną obejmującą przysposobienie biblioteczne oraz szkolenia w pracowników w zakresie systemu Aleph i technologii komputerowej. Nagrody z funduszu 1% za rok 2003 otrzymało 11 osób.

Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu za osiągnięcia w pracy zawodowej na Politechnice Warszawskiej przyznało 3 pracownikom Biblioteki Brązowe Krzyże Zasługi.

Wszystkim wyróżnionym serdecznie gratulujemy.

(J.S.)

Konferencja Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych

W dniu 4 listopada na terenie Politechniki Warszawskiej odbyło się doroczne spotkanie Konferencji Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych. Przedstawiono na nim sprawozdanie z działalności Rady Wykonawczej w roku akademickim 2003/2004 oraz komunikat o realizacji projektu *Analiza funkcjonowania bibliotek naukowych w Polsce*. Poinformowano zgromadzonych o podjętych przez Radę Wykonawczą decyzjach w zakresie wspierania inicjatyw dotyczących tworzenia konsorcjów i współpracy bibliotek. Dyskutowano o bieżących problemach

związanych z praktyką stosowania na uczelniach *Ustawy o podatku od towarów i usług* w odniesieniu do usług bibliotecznych.

W części sprawozdawczej spotkania wziął udział Prorektor ds. nauki Prof. dr hab. Piotr Wolański.

Spotkanie odbywało się podczas trwających w dniach 3-5 listopada 11 Targów Książki Akademickiej Atena. Dyrektorzy bibliotek byli z tej okazji gośćmi wydawców podczas dwóch spotkań „Wydawcy-bibliotekarze. Zasady współpracy” oraz „Piractwo – plaga XXI wieku. O powielaniu książek, płyt muzycznych, programów komputerowych”. Oba spotkania przebiegły w atmosferze gorącej dyskusji.

Podczas spotkania bibliotekarzy z wydawcami zwracano uwagę na jakość wydawanych książek, potrzebę wcześniejszego informowania o planach wydawniczych oraz niedoskonałych, z punktu widzenia bibliotekarzy, formach informowania o nowościach wydawniczych. Mówiono też o błędach wynikających z niepoprawnego stosowania ISBN, błędnie oznaczanych suplementach do czasopism — utrudniających ich identyfikację. Jak można się było spodziewać już podczas tego spotkania pojawił się wątek pirackiego kopiowania wydawnictw i obarczania bibliotek odpowiedzialnością za ten proceder.

Podczas drugiego z zaplanowanych spotkań zaproszono do dyskusji nie tylko wydawców i bibliotekarzy, ale także przedstawicieli organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi (ZAIKS, KOPIPOL), a także przedstawicieli prawników, policji i dziennikarzy. Niestety, jak napisano w *Biuletynie Targowym*, opublikowanym nazajutrz po tym spotkaniu, „dyskusja wymknęła się spod kontroli”. Jej celem miało być wypracowanie wspólnego stanowiska i apel o nowelizację prawa autorskiego w taki sposób, aby doprecyzować zapisy budzące szczególne wątpliwości. Nie osiągnięto jednak zamierzonego celu. Dyskusyjna była zarówno jednostronnie sformułowana teza, że książki są drogie, bo studenci je kopiuja zamiast kupować, co wpływa na ograniczenie nakładów, a w konsekwencji na cenę pojedynczego egzemplarza. Jak i konkluzja spotkania, porównująca społeczną akceptację dla powielania na własny użytek z piractwem drogowym i wręczaniem łapówek policjantom. Można odnieść wrażenie, że dyskusja zamiast wyjaśnić rozbieżności doprowadziła do pogłębienia się istniejących wcześniej różnic. Na jej klimat niewątpliwie negatywny wpływ miał

oskarżycielski ton wypowiedzi prof. Jana Błęszyńskiego, który winą za „piractwo” obarczył przede wszystkim biblioteki. Niestety natychmiast po swojej wypowiedzi Profesor opuścił spotkanie nie dając szans na żadne wyjaśnienia i nie słuchając dalszej dyskusji. W tej sytuacji każda ze stron pozostała przy swoim stanowisku i swoim rozumieniu dozwolonego prawem powielania na użytek własny.

(J.S.)

Przygotowania do nowego roku akademickiego

Wrzesień był w bibliotece miesiącem niezwykle intensywnych prac, wiążących się przede wszystkim z przygotowaniem do zbliżającego się roku akademickiego. Wśród tych prac znalazły się zmiany w systemie ALEPH polegające m.in. na wgraniu aktualizacji oprogramowania. Wykonanych zostało również wiele prac upraszczających tradycyjne procedury zapisów, poprawę jakości funkcjonowania sieci oraz modernizację stron WWW.

Najtrudniejszym zadaniem była niewątpliwie aktualizacja oprogramowania systemu ALEPH. Prawdopodobnie – „na pierwszy rzut oka” większość pracowników i użytkowników systemu odczuła to tylko jako parę dni (no może tydzień) problemów w pracy z ALEPHem. Kiedyś jednak musieliśmy zdecydować się na ten krok, czyli instalację patcha (update) systemu. Być może - patrząc z punktu widzenia użytkownika systemu - nie widać dużej różnicy. Jednak dla prawidłowego jego działania było to niezwykle ważne. A instalacja i parę dni po niej był dla administratora okresem podobnym do przejścia huraganu. Najważniejsze, że 1 października system pracował już prawidłowo.

Inne prace, jakie wykonane zostały we wrześniu to między innymi:

- wprowadzenie do systemu danych dotyczących studentów przyjętych na I rok studiów. Dane te otrzymaliśmy z Biura Rekrutacji. Zostały one najpierw odpowiednio przetworzone i przygotowane do załadowania. Osobno przygotowane zostały dane otrzymane z Wydziału MeIL – zawierały pełniejsze informacje;
- wyciągnięte zostały dane dotyczące najczęściej wypożyczalnych oraz nie wypożyczanych egzemplarzy w Wyp. Stud. z wolnym dostępem;
- do sieci strukturalnej BG została przyłączona bezpośrednio Filia BG na Narbutta. Wymagało to zmian w konfiguracji sprzętu w bibliotece jak również strukturze sieci;
- trwały dalsze prace nad konwersją bazy SYMPO do ALEPHa. Ponieważ prace zbliżają się do końca

postaramy się w następnych Informacjach napisać szerzej na ten temat.

Z innych prac – nie związanych bezpośrednio z systemem ALEPH:

- korekty na stronie WWW, rozpoczęto przygotowywanie nowej wersji niektórych informacji, np. o bazach danych, o bibliotekach systemu biblioteczno-informacyjnego PW;
- rozpoczęcie prac nad wersją angielską strony WWW BG PW (w tym tłumaczenie tekstów oraz tworzenie struktury strony);
- pomoc w przygotowaniu Sali Katalogowej na potrzeby kawiarenki internetowej dla 2 międzynarodowych konferencji organizowanych na Uczelni;
- przygotowanie nowych lub upgrade dotychczas działających komputerów;
- pomoc w przygotowaniu materiałów informacyjnych dla studentów I roku i na zajęcia;
- instalacja oprogramowania Virtua w bibliotekach współpracujących.

Myszę, że intensywne prace we wrześniu przyczyniły się w jakimś stopniu do sprawniejszej pracy biblioteki w październiku.

(grkiw)

ALEPH – informacje dla użytkowników

Z systemu rozsyłane są automatycznie informacje do użytkowników następujących rodzajów:

- o zbliżającym się terminie zwrotu
- o realizacji zamówienia
- oraz o usunięciu zamówionej książki z półki rezerwacji w przypadku nie odebrania jej w terminie.

Wszystkie te informacje mają sens wówczas, kiedy czytelnicy mają wpisane na kontach prawidłowe adresy e-mail. Każdy może sam wpisać lub zmienić adres wchodząc na swoje konto. Informacje na ten temat znajdują się pod adresem:

<http://www.bg.pw.edu.pl/czytemail.html>

(grkiw)

Szkolenia dla I roku

W bieżącym roku szkolenia biblioteczne, z zakresu przysposobienia bibliotecznego i informacji naukowej, rozpoczęły się dnia 5 października, zakończą się dnia 17 listopada. W szkoleniach biorą udział studenci 12 wydziałów: Fizyki, Chemicznego, MCB, Elektrycznego, ICHIP, MINI, KNSIA, IL, IP, GIK, IS i Transportu. Szkolenia prowadzi Anna Tonakiewicz,

Grażyna Komorowska, Teresa Sawicka, Jacek Trojanowski i Irena Żukowska.

(I.Ż.)

W sprawie szkoleń...

W październiku br. odbył się cykl szkoleń bibliotecznych dla studentów I roku Wydziału Inżynierii Produkcji. Z powodów niezależnych od Biblioteki Głównej szkolenie przeprowadzone zostało w mocno zmienionej formie. Głównymi czynnikami powodującymi obniżenie jakości zajęć był brak jakiegokolwiek przygotowania przekazanej przez Wydział sali (przy braku możliwości jej zmiany), oraz wyznaczanie do przeszkolenia 100 osobowych grup studentów. Bezpośrednio przed rozpoczęciem szkoleń okazało się, że przygotowany przez Oddział Informacji Naukowej wysokiej klasy pokaz multimedialny nie może być przedstawiony ze względu na rażące braki w wyposażeniu Wydziału w sprzęt do prezentacji. Po zmianie przez prelegenta formy prezentacji na pokaz z tradycyjnego rzutnika folii, okazało się iż dostęp do niego jest ... ograniczony czasowo i będzie on zabierany zawsze przed końcem szkolenia.

Z powyższych doświadczeń można wysnuć wnioski na przyszłość mające na celu zapewnienie studentom szkoleń najwyższej jakości:

1. należy ustalić górną granicę liczby szkolonych studentów na maksimum 40 osób z zastrzeżeniem, że mniejsze grupy będą miały lepszy odbiór szkolenia;

2. należy ustalać termin szkolenia jak najbliższy dacie 1 października; z punktu widzenia czytelnika szkolenia tracą na znaczeniu wraz z „ubywaniem” pozycji księgozbiorów studenckich; idealnym rozwiązaniem byłoby ustalenie terminu szkolenia na końcowe dni września;

3. należy zadbać o udostępnienie dla celów szkolenia dobrze wyposażonej sali dydaktycznej (regulowane zaciemnienie sali, odpowiednia wentylacja, wystarczająca ilość miejsc, zapewniony sprzęt multimedialny wraz z dostępem do Internetu); idealnym rozwiązaniem byłoby wynegocjowanie dostępu do sali komputerowej, aby można było przeprowadzić szkolenie wraz z niezbędnymi ćwiczeniami w systemie ALEPH;

4. należy ustalić odpowiednie przerwy pomiędzy poszczególnymi szkoleniami wystarczające na odpowiednią regenerację prelegenta.

Wszystkie w/w punkty należałoby negocjować przed rozpoczęciem serii szkoleń, ze względu na dobro studentów oraz ze względu na zachowanie dobrej opinii o wysokim poziomie szkoleń przeprowadzanych przez Bibliotekę Główną Politechniki Warszawskiej.

(J.T.)

Interaktywne podręczniki

Oddział Gromadzenia Książek i Zbiorów Specjalnych BG PW, we współpracy z firmą IPS i przedstawicielem grupy wydawniczej Pearson Education, prowadził od maja 2004 cykl prezentacji nowej generacji podręczników akademickich. Są to wydawnictwa drukowane wzbogacone o dostępne w Internecie ćwiczenia, testy sprawdzające nabytą wiedzę, a także materiały uzupełniające (fragmenty lub całość podręcznika lub innych materiałów oferowanych przez wydawcę). Prezentowano również kursy on-line, bazujące na drukowanych lub elektronicznych formach podręczników, obudowanych dodatkowymi elementami takimi jak np. baza zadań testowych, dostępna tylko nauczycielom akademickim, służąca do przygotowywania własnego zestawu zadań egzaminacyjnych, pliki lub folie do bezpośredniego wykorzystania podczas wykładów itp. Informowano o wydruku podręczników w autorskim opracowaniu wykładowcy, składającego się z tekstów innych podręczników i własnych wykładowcy.

Prezentacje były skierowane do kadry dydaktycznej Politechniki Warszawskiej i ich celem było wzbogacenie oferty wydawnictwa przeznaczonych dla dydaktyki o podręczniki w języku angielskim.

Podczas planowanej na koniec listopada 2004 wystawy książek zagranicznych, będą prezentowane przykłady interaktywnych podręczników z różnych dziedzin. Biblioteka Główna PW będzie ponawiała, na życzenie władz wydziału bądź grupy pracowników, cykle spotkań / konsultacji w celu przybliżenia tej problematyki.

Podręczniki Pearson Education to wydawnictwa zróżnicowane tematycznie, obudowane materiałami wspomagającymi nauczanie (np. pliki z prezentacjami do wykorzystania podczas wykładów, folie, zestawy ćwiczeń realizowanych wirtualnie, testy sprawdzające rozumienie przeczytanego tekstu, lub zastawy zadań wykorzystywane przez wykładowcę do sprawdzenia wiedzy studentów).

Wydawca oferuje 3 formy korzystania z podręczników akademickich:

1) **tzw. „adopcje”** - wykładowca otrzymuje bezpłatny podręcznik (*desk copy*) oraz hasło dostępu do stron internetowych i wszystkich suplementów stanowiących obudowę przedstawionych tu treści w wersji on-line. Warunkiem zakupu z rabatem jest zakup przynajmniej 10 egz. jednego tytułu. Koszty zakupu mogą być dzielone pomiędzy Bibliotekę Główną PW (nie więcej niż 5 egzemplarzy) i zainteresowane biblioteki wydziałowe (instytutowe)

2) **kursy on-line** – są uzupełnieniem podręczników dostępnych zazwyczaj w wersji drukowanej. W tym przypadku możliwa jest modyfikacja treści zawartych w podręczniku oraz wprowadzanie tekstów autorskich

wykładowcy, przeprowadzania poprzez Internet testów i ich automatycznego sprawdzania. Podręcznik oraz dostęp do jego obudowy internetowej wykładowca otrzymuje bezpłatnie. Student płaci 15\$ za roczny dostęp do podręcznika. Biblioteka Główna rozważa możliwość zakupu dla każdej z zainteresowanych grup 3-5 licencji na dostęp do kursu / podręcznika na terenie biblioteki

3) **Custom Publishing** (*druk na życzenie*) - tekst podręcznika skompilowany jest zgodnie z życzeniem wykładowcy z tekstów innych podręczników wydawnictwa Pearson Education. Może być uzupełniony o materiały autorskie wykładowcy przygotowane w dowolnym języku (również polskim). Warunkiem skorzystania z tej opcji jest zakup przez studentów i/lub biblioteki co najmniej 100 podręczników w okresie 2 lat akademickich.

Prezentacje omawianych wydawnictw odbyły się dotychczas na następujących wydziałach:

- 1) Wydziale Elektroniki i Technik Informatycznych,
- 2) Wydziale Chemicznym,
- 3) Wydziale Mechanicznym Energetyki i Lotnictwa,
- 4) Wydziale Inżynierii Środowiska,
- 5) Wydziale Matematyki i Nauk Informatycznych.

Kryteria, które brano pod uwagę organizując w pierwszej kolejności prezentacje na tych właśnie wydziałach były następujące:

- 1) prowadzenie zajęć w języku angielskim,
- 2) istnienie podręczników dla poszczególnych dziedzin,
- 3) zainteresowanie Wydziału.

Największe zainteresowanie prezentowaną ofertą zaobserwowano na kierunkach, gdzie prowadzone są zajęcia w języku angielskim, i gdzie brak było dotychczas wydawnictw typu podręcznikowego wydawnictw tym języku.

Istotne ograniczenie w wykorzystaniu angielskojęzycznych podręczników na innych kierunkach jest bariera językowa, choć zawsze mogą one pełnić funkcję lektury pomocniczej, ułatwiającej poznawanie terminologii obcojęzycznej.

Podczas prezentacji często zwracano uwagę, że podręczniki te oferują treści na zbyt niskim poziomie merytorycznym, niedostosowanym do potrzeb konkretnych kursów.. Zarzut ten nie zawsze znajduje potwierdzenie po dokładniejszej analizie treści. Jest raczej efektem nadmiernej wizualizacji treści, do czego nie jesteśmy przyzwyczajeni w tradycyjnych podręcznikach akademickich. Jednakże dla generacji „obrazkowej”, jak często nazywa się współczesną młodzież, taka forma prezentowanych podręczników może stanowić istotną zaletę.

Barierą w zakupie pozostaje często cena, skalkulowana po rabatach na ok. 60 USD za egzemplarz. Jest to szczególnie trudne, jeśli podręcznik planowany

jest dla licznej grupy studentów. W BG przyjęto, że liczba kupowanych polskich skryptów i podręczników wynosi od 2-5 egz., co w tym przypadku jest zdecydowanie niewystarczające, zarówno ze względu na warunki rabatu, jak i możliwość indywidualnego zakupu przez studentów, lub szansę znalezienia tego tytułu w innej bibliotece. Stąd konieczność zakupów realizowanych wspólnie przez Wydziały i Biblioteką Główną.

(A.P.)

Wrzesień w Filii na Narbutta

W miesiącu wrześniu przemieszczono zbiory magazynu studenckiego w Filii BG przy ul. Narbutta celem uzyskania dodatkowej powierzchni pozwalającej na planowane uruchomienie systemu zamówień w wypożyczalni.

Część regałów stacjonarnych została przeniesiona i zagospodarowana w pomieszczeniu 214. Na uzyskanej powierzchni zamontowano regały przesuwne firmy MCB, dzięki czemu podwojona została ilość miejsca w tej części magazynu. Dodatkowe regały na odkładanie zamówień uzyskano także dzięki przeprowadzonej selekcji księgozbioru studenckiego.

Ogromne zaangażowanie wszystkich pracowników Filii pozwoliło na sprawne i szybkie wykonanie prac, które nie spowodowały żadnych ograniczeń w udostępnianiu zbiorów.

Od dnia 10 listopada zaplanowane zostały prace techniczne związane z uruchomieniem opcji zamówień systemu ALEPH. Pełne uruchomienie modułu wypożyczeń przewidywane jest na dzień 1 grudnia 2004 roku.

(M.D.)

Czasopisma na mikrofilmach

Pracownicy Oddziału Czasopism Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej, rozpoczęli w lipcu br., akcję porządkowania kolekcji mikrofilm z czasopismami zagranicznymi, które były otrzymywane w ramach ogólnopolskiego programu wymiany mikrofilm.

Kolekcja obejmuje uzupełnienia zagranicznych czasopism, będących w zbiorach (angielskich, amerykańskich, francuskich, japońskich i niemieckich) z zakresu: akustyki, automatyki, biochemii, biotechnologii, elektroniki, energetyki, fizyki, informatyki, inżynierii lądowej, inżynierii materiałowej, mechaniki, optyki, robotyki i telekomunikacji z końca lat 80-tych i początku lat 90-tych.

W pierwszym, już zakończonym etapie, dokonano szczegółowej weryfikacji zbioru, polegającej na wydzieleniu mikrofilm czasopism przeznaczonych do uzupełnienia posiadanych zbiorów. Wynikiem trwającej przez trzy miesiące pracy jest wytypowanie do

wprowadzenia do zbiorów 7.052 zeszytów na 17.259 mikrofilmach.

W kolejnym etapie, którego zakończenie jest przewidywane do końca bieżącego roku, kolekcja zostanie skatalogowana i przekazana do użytku Czytelnikom.

(S.P.)

Czasopisma w NZB

W październiku br. Oddział Czasopism Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej, zakończył prace związane z wyodrębnieniem czasopism do Narodowego Zasobu Bibliotecznego. W NZB znajdują się wszystkie tytuły czasopism polskich z lat 1851-1945, będące w zbiorach Biblioteki Głównej (113 tytułów). Zmiana statusu została uwidoczniła w ALEPH-ie.

(S.P.)

Selekcja księgozbioru

Od stycznia 2004 roku trwają w Bibliotece Głównej, filiach i bibliotekach domów studenckich Politechniki Warszawskiej prace związane z selekcją księgozbiorów. Mają na celu aktualizację i uporządkowanie przede wszystkim księgozbiorów studenckich, które nie były selekcjonowane od wielu lat. Podstawowym kryterium typowania książek do wycofania jest zniszczenie i dezaktualizacja. Podczas prac usuwane są książki zagrzybione, zniszczone i zdekompletowane, oraz te które od lat nie były wypożyczane, a posiadamy nowsze zaktualizowane wydania tytułu.

Do chwili obecnej łącznie wycofano z magazynów Biblioteki Głównej filii i bibliotek domów studenckich ok. 10.835 najbardziej zniszczonych woluminów i tym samym rozpoczęto proces permanentnej aktualizacji posiadanych zasobów.

Zgodnie z ustaleniami z Dyrekcją Biblioteki Głównej w zbiorach pozostają co najmniej dwa najlepiej zachowane egzemplarze. Wyjątek stanowią książki zagrzybione lub kompletnie zniszczone. W Bibliotece Głównej w pierwszym etapie wycofano z **księgozbioru studenckiego 2019** woluminów. Były to książki nie wprowadzone do systemu ALEPH. Prace są kontynuowane i aktualnie obejmują księgozbiór zarówno znajdujący się w systemie, jak i ten nie wprowadzony do bazy. Selekcja prowadzona jest etapami, co pozwala wszystkim włączonym w prace oddziałom na łączenie jej z aktualnymi zadaniami.

W zakresie **księgozbioru podstawowego** selekcja prowadzona w roku 2004 dotyczyła jedynie książek całkowicie zagrzybionych, których stan fizyczny stanowił zagrożenie dla innych pozostałych w magazynach książek. Wydawnictwa zostały wstępnie wytypowane

podczas przeglądania księgozbioru pod kątem NZB, w czasie skontrum formatu B, oraz przez pracowników magazynów. Następnie Komisja Selekcyjna dokonała ponownego sprawdzenia. Część cenniejszych wydawnictw postanowiono poddać dezynfekcji i konserwacji. Pozostałe zostały ubytkowane i wycofane z magazynów. Ogółem z księgozbioru podstawowego wycofano 261 zniszczonych woluminów.

Innym obszarem prac selekcyjnych prowadzonych w Oddziale Kontroli i Aktualizacji Zbiorów są **księgozbiory likwidowanych bibliotek instytutowych** przejętych na stan Biblioteki Głównej a nie wprowadzonych do zbiorów. W bieżącym roku dokonano selekcji 938 woluminów książek. Część książek została przekazana Bibliotece Wyższej Szkoły Technicznej w Chełmie, część samorządowi Studentów PW, pozostałe są przekazywane do bezpłatnego rozdawnictwa dla studentów i na makulaturę.

Ponadto prowadzono prace selekcyjne księgozbiorów studenckich w Bibliotekach Domów Akademickich ŻACZEK i BABILON. Z księgozbioru DS ŻACZEK wycofano łącznie 853 woluminy z czego 45 przekazano do Biblioteki Głównej, 144 do Bibliotek Wydziałowych, pozostałe książki zostały przekazane bezpłatnie studentom i na makulaturę. W bibliotece DS. BABILON zakończono pierwszy etap selekcji. Wycofano 1665 woluminów książek najbardziej zniszczonych i zdezaktualizowanych. Książki nie znalazły zainteresowania w innych bibliotekach i zostały przeznaczone do bezpłatnego rozdawnictwa dla studentów. Aktualnie trwają prace nad księgozbiorem w DS. AKADEMIK

Prace selekcyjne rozpoczęły także biblioteki **filii BG PW**. Biblioteka w Płocku wycofała 3899 woluminów. Prace związane były z wprowadzaniem księgozbioru do systemu ALEPHA. Filia w Warszawie przy ul. Narbutta planuje wycofanie około 1200 najbardziej zniszczonych woluminów. Trwają także prace w Bibliotece Wydziału Chemicznego.

Prowadzone działania przyniosły wymierne korzyści, zwolniono miejsca na nowe publikacje, usunięto książki zniszczone i zagrzybione, przede wszystkim zaktualizowano księgozbiory studenckie. Należy podkreślić, że sporządzano oddzielne wykazy dla książek zniszczonych i całkowicie zdezaktualizowanych. Pozwoliło to na przyspieszenie procedur i nie oferowanie innym bibliotekom wydawnictw zagrzybionych lub zniszczonych.

Prace są kontynuowane, rozpoczęto proces permanentnej selekcji zgodny z przyjętymi w Bibliotece Głównej założeniami aktualizacji posiadanych zbiorów. Warto pamiętać, że zaniedbanie tego elementu polityki gromadzenia zbiorów jest równie niebezpieczne jak zaniechanie zakupów i w konsekwencji prowadzi do obniżenia wartości posiadanej kolekcji.

(O.G.)

NUKAT

Oddział Opracowania Książek i Zbiorów Specjalnych pragnie przypomnieć, że od sierpnia Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej rozpoczęła współpracę z Centrum NUKAT. Związane z tym nowe wyzwania spowodowały konieczność zmiany stylu i organizacji pracy. Obecnie pracujemy na dwóch systemach. Narzędziem do wprowadzania danych do katalogu centralnego jest oprogramowanie klienta systemu Virtua. Następnie rekord jest kopiowany do systemu Aleph, w którym dopisywane jest opracowanie rzeczowe, pola lokalne i sygnatury.

W Centrum NUKAT rygorystycznie przestrzegany jest obowiązek wprowadzania w pierwszej kolejności rekordów dla haseł, które będą wykorzystane w opisie bibliograficznym. Po zatwierdzeniu rekordów KHW przez administratorów Centrum NUKAT, można je zastosować w rekordach bibliograficznych. Proces walidacji haseł trwa 3 dni. Po tym okresie można dopiero przystąpić do stworzenia opisu bibliograficznego, który czeka na walidację kolejne 3 dni. Opracowanie książek wydłużyło się więc do ok. 10 dni. Nie dotyczy to opisów do których istnieją już rekordy KHW. Wówczas walidacji podlega tylko opis bibliograficzny. Najkrótszy okres opracowania książki wynosi aktualnie minimum 3 dni. Rekordy są poddawane kontroli merytorycznej zarówno w macierzystej bibliotece jak i w Centrum NUKAT. Rekordy nieprawidłowe są zatrzymywane przez administratorów ale ich korekta należy do autora opisu. W takim przypadku procedura katalogowania wydłuża się na kolejne 3 dni. Współkatalogowanie w katalogu NUKAT wymaga od nas ogromnej dyscypliny i akceptacji ustalonych zasad i procedur. Nie możemy więc niczego przyspieszyć. Nie zapominajmy jednak, że katalog NUKAT jest też źródłem gotowych opisów bibliograficznych. Większość materiałów jest kopiowana i wówczas książka w naszym katalogu ukazuje się prawie natychmiast. W Oddziale Opracowania trwają szkolenia mające na celu przygotowanie Bibliotek Sieci PW do współpracy z Narodowym Uniwersalnym Katalogiem Centralnym NUKAT w zakresie kopiowania rekordów haseł wzorcowych i bibliograficznych. Procedura kopiowania jest pracochłonna i skomplikowana, ponieważ kopista musi znać pracę zarówno w systemie Virtua jak i Aleph. Pierwszą biblioteką, która uzyskała uprawnienia do kopiowania jest biblioteka Wydziału Chemii.

Powyższa notatka została sporządzona z powodu skarg, jakie napływają do Oddziału Opracowania ze strony Bibliotek Sieci Bibliotecznej PW, że książki są opracowywane zbyt długo. Spośród wszystkich bibliotek współpracujących z Centrum NUKAT, proces opracowania druków zwartych i zbiorów specjalnych w

BGPW jest najkrótszy. Książki przekazywane są do magazynów 2 razy w tygodniu we wtorki i piątki. Ponadto stale opracowujemy książki dla potrzeb wypożyczalni międzybibliotecznej i specjalne zamówienia dla pracowników naukowych. Obecnie do obowiązków pracowników Oddziału Opracowania doszło katalogowanie nowości Bibliotek Sieci, które traktujemy priorytetowo. Żadna z książek, która wpływa do Oddziału nie przebywa tu dłużej niż jest to konieczne ze względu na współpracę z Narodowym Uniwersalnym Katalogiem Centralnym.

Z przyjemnością informujemy, że na dzień 02.11.04 liczba kopiowań opisów bibliograficznych wynosi 402 rekordy, w ciągu 3 miesięcy współpracy utworzyliśmy 194 własne opisy bibliograficzne oraz 69 rekordów KHW.

(M.W.)

Spotkania w Porto

15th Annual ICAU Meeting. ExLibris System Seminar. SMUG Meeting

W dniach 6-11 września 2004 r. w University of Porto (Portugalia) odbył się cykl międzynarodowych spotkań użytkowników produktów firmy ExLibris.

15th Annual ICAU Meeting – 15ste już, międzynarodowe konsorcjum użytkowników obradowało w dniach 6-8 września, poruszając zagadnienia poświęcone systemowi ALEPH w kontekście jego użytkowania i rozwoju.

Prezentowano zarówno nowe produkty, jak Verde - obsługujący zasób czasopism elektronicznych, ARC (Aleph Reporting Center) - aplikacja do tworzenia i obsługi raportów, będące odrębnymi aplikacjami uzupełniającymi i rozszerzającymi standardowe możliwości, jak również zapowiadano wprowadzenie nowych funkcji lub wzbogacenie już istniejących w odniesieniu do dwóch najbliższych wersji systemu ALEPH.

Zarówno Verde jak i ARC są dodatkowymi produktami, które współpracują z systemem ALEPH, jednak zintegrowany system biblioteczny nie będzie w nie standardowo wyposażony. Biblioteki, które nie planują zakupu tego oprogramowania, a czują potrzebę wdrożenia tego typu rozwiązań, stosują oprogramowanie własne lub sugerowane w latach poprzednich przez producenta systemu ALEPH, co niestety wiąże się czasem z problemami związanymi z dostępem do danych.

Kilka wystąpień miało charakter problemowy, m.in. poruszano sprawy związane z interfejsem OPAC – jego przyszłością, modernizacją i funkcjonalnością związanymi nierozdzielnie z dostępem poprzez Internet.

Międzynarodowe spotkanie użytkowników było dobrą okazją do zaprezentowania ich własnych doświadczeń w pracy z systemem ALEPH oraz interesujących rozwiązań

zarówno podczas sesji plenarnych jak i sesji posterowej, w której m.in. przedstawiciele Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej – Grzegorz Płoszajski i Agata Wietecha wystąpili z posterem *Linking e-journals to printed journals*. Poster ten prezentował procesy przetwarzania danych, które Biblioteka Główna PW uzyskuje z serwisów udostępniających czasopisma elektroniczne oraz szereg rozwiązań usprawniających logiczne powiązanie danych z wielu dostępnych źródeł (plików od serwisów) z rekordami bazy katalogowej. Zasygnalizowano wiele problemów związanych z różnymi typami błędów występujących w otrzymanych danych oraz z poszukiwaniem linków pomiędzy wersją elektroniczną czasopisma a jej odpowiednikiem drukowanym w katalogu Biblioteki Głównej PW. Szereg problemów wymagało zbadania i ich identyfikacji oraz zastosowania jako antidotum rozwiązań, które często miały charakter innowacyjny.

Działalność ICAU, oprócz organizowania corocznych spotkań użytkowników, wyraża się także we współpracy członków w ramach grup roboczych w zakresie różnorodnych obszarów problemowych związanych z systemem ALEPH, których wyniki pracy przedstawiono na sesji poświęconej sprawom konsorcjum.

9 września br. odbyło się seminarium systemowe przygotowane przez firmę ExLibris, którego zakres tematyczny obejmował porównanie nowych funkcji systemu ALEPH w wersji 16-stej z wersją 14-stą i 15-stą oraz przedstawienie narzędzi wspomagających proces aktualizowania systemu ALEPH - metodologię aktualizacji oraz program Upgrade Express, który będzie stanowił podstawowe narzędzie pracy podczas procesu zmiany wersji oprogramowania ALEPH. Omawiano także sposób postępowania w przypadku złożonych strukturalnie systemów, np. w przypadku systemu z wieloma bibliotekami administracyjnymi.

SMUG Meeting (10 i 11 września br.) odbył się jako ostatni w ciągu spotkań w Porto, lecz jego uczestnikami byli nie – użytkownicy systemu ALEPH, ale użytkownicy SFX i/lub MetaLib – produktów firmy Exlibris, linkujących i obsługujących zewnętrznie w stosunku do katalogowego OPACa biblioteki zasoby informacyjne. Szereg wystąpień dotyczyło rozwoju MetaLibu oraz SFXa, szczególnie z punktu widzenia poprawy funkcjonalności działania. Dużą grupę członków SMUG (SFX/MetaLib Users Group) stanowią przedstawiciele instytucji ze Stanów Zjednoczonych, w których produkty te znajdują coraz więcej nabywców. Zaprezentowano działanie SFX i MetaLib w kilku realizacjach z punktu widzenia użytkownika. Istotną informacją wydaje się ta uzyskana z rozmów kulturalnych z członkami organizacji z USA, którzy wyrażali zdecydowanie chęć zaprzestania wdrożeń i podtrzymywania modułu OPAC w katalogach dostępnych poprzez Internet, gdyż MetaLib zastępuje i znacznie rozszerza ich interfejs. Inne ważne informacje od użytkowników SFX/MetaLib dotyczyły

nakładu pracy podczas procesu wdrożenia i utrzymania systemu w pełnym działaniu.

Konsorcjum ICAU oraz grupa SMUG stanowią obecnie odrębne grupy użytkowników produktów firmy ExLibris i podczas spotkań w Porto nakreślono perspektywę połączenia tych organizacji.

Uczestnikami cyklu spotkań byli: dr Grzegorz Płoszajski oraz Agata Wietecha.

(agaw)

Liber

Dyr. Jolanta Stepniak wzięła udział spotkaniu organizacyjnym Sekcji: Library Management and Administration LIBER, które odbyło się w dniu 20 września 2004 w Paryżu. Jego celem było określenie programu dorocznej konferencji, która odbędzie się w czerwcu 2005 w Holandii. Dwie sesje organizowane przez Sekcję będą nosiły tytuły: *Technology helping strategic choices* oraz *Strategic Thinking: Current Choices*. Zaproponowano autorów referatów oraz przedyskutowano tematy kolejnych spotkań.

(J.S.)

Seminarium ALEPHa

W dniach 11-16 października 2004 roku w Bayerische Staatsbibliothek w Monachium odbyło się seminarium „Aleph verbindet”: Libraries and new technologies, w którym uczestniczyło ok. 20 osób z Niemiec, Węgier, Słowacji, Czech i Polski (z BG PW dyr Jolanta Stepniak).

Celem spotkania było przedstawienie planów i dokonań bibliotek bawarskich w zakresie wdrażania systemu bibliotecznego ALEPH, obsługi wielodzielnicowych systemów informacji i organizacji udostępniania zbiorów w bibliotekach tego regionu. Dyskutowano zarówno o niezbędnych zmianach organizacyjnych, jak wpływie nowoczesnych technologii na zakres oferowanych usług i funkcjonowanie bibliotek. Wiele miejsca poświęcono na tworzenie bibliotek wirtualnych i digitalizację zasobów. Uczestnicy seminarium dzieli się doświadczeniami z własnych bibliotek w zakresie wykorzystania systemu Aleph i innych produktów firmy Ex Libris (głównie SFX i portalu Metalib).

Seminarium było okazją do poznania również innych bibliotek, w tym Uniwersytetu w Augsburgu oraz Politechniki w Monachium.

Aleph jest w Bayerische Staatsbibliothek wykorzystywany do obsługi katalogu centralnego obejmującego 27 bibliotek uczelnianych oraz ok. 60 dużych bibliotek w regionie. Przyjęto zasadę gromadzenia w bazie centralnej jedynie kartotek haseł

wzorcowych oraz kompletnych opisów bibliograficznych, natomiast dane lokalne (dane gromadzenia, sygnatura, cechy indywidualne egzemplarza) są utrzymywane tylko w bazach lokalnych, działających w różnych systemach (np. w bardzo popularnym w Bawarii systemie Sisis). Komunikację pomiędzy katalogami zapewnia protokół Z39.50. Przyjęty system rozdzielności danych lokalnych i globalnych umożliwia wdrożenia zasady współkatalogowania. Kolejnym etapem będzie utworzenie biblioteki wirtualnej, fizycznie nie istniejącej na jednym serwerze, a jedynie przeszukiwalnej przy pomocy jednego oprogramowania. Takie możliwości daje wykorzystanie oprogramowania MetaLib do obsługi wirtualnego katalogu centralnego.

Portal MetaLib jest podstawą tworzonego Regionalnego Systemu Informacji, opartego na dziedzinowych systemach specjalistycznych, takich jak Akademicki portal wiedzy o krajach Europy Wschodniej, Centralnej i Południowowschodniej.

Zaprezentowano duży krajowy projekt portalu VASCODA, którego celem jest taka integracja usług, aby zapewnić użytkownikowi dostęp do pełnych tekstów potrzebnych dokumentów za pośrednictwem jednego serwisu. Portal ten funkcjonuje od sierpnia 2003 i jest stale rozbudowywany.

Przedstawiono również zasady organizacji pracy oraz funkcje EZB (centralnego katalogu czasopism) wykorzystywanego do obsługi informacyjnej bibliotek nie tylko niemieckich (np. zarejestrowany jest tam katalog UMK w Toruniu). Podstawowym zadaniem EZB jest wspomaganie obsługi wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w ramach systemu MEDEA.

Wdrażane projekty przedstawiano na szerszym tle zmian organizacyjnych niezbędnych w bibliotekach, określeniu zasad współpracy, w tym konsorcyjnej — niezbędnej przy podejmowaniu wspólnych przedsięwzięć (konsorcyjny zakup czasopism elektronicznych, wspólne instalacje dla programu SFX, wspólne projekty digitalizacyjne).

(J.S.)

Konferencja w BUW

Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie zorganizowała 22. września br. spotkanie dyskusyjne pt.: „Kopiowanie zbiorów – kradzież? czy upowszechnianie?”, na które zaproszono wydawców i przedstawicieli bibliotek warszawskich. Obecna była dyrektor Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego – mgr Ewa Kobierska-Maciuszko.

Spotkanie prowadziła kierownik Oddziału Zabezpieczenia i Konserwacji Zbiorów BUW mgr Ewa

Stachowska-Musiał, która przedstawiła problem kserowania zbiorów z punktu widzenia bibliotek.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami biblioteki mają prawo wykonywać kserokopie z własnych zbiorów. Jest to forma udostępniania i upowszechniania zbiorów oraz wspomaganie procesu dydaktycznego.

Obecnie w Polsce trwa hałaśliwa kampania wydawców, którzy w niewybredny sposób atakują biblioteki za wykonywanie kserokopii. Ktoś mógłby zapytać, o co tu chodzi? Oczywiście o pieniądze. Biblioteki są dla wydawców dobre i kochane, jeśli kupują od nich książki. Natomiast, jeśli je udostępniają, m.in. poprzez kserokopie, to już traktowane są jako konkurenci.

Zdaniem Ewy Stachowskiej-Musiał, minęły już czasy, gdy biblioteki kupowały kilkadziesiąt egzemplarzy jednego tytułu. Teraz kupują znacznie mniej przede wszystkim dlatego, że książki są drogie, a poza tym wybór książek o podobnej tematyce jest na rynku znacznie bogatszy niż kiedyś.

Czy wykonywane w bibliotekach odbitki kserograficzne są zagrożeniem, dla ambitnych, a czasem nierealnych planów wydawniczych? Wydaje się, że nie. Przykładem tego jest podana przez Ewę Stachowską-Musiał statystyka dotycząca Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego. Otóż, Biblioteka ta kopiuje ok. 200 tysięcy stron rocznie, co w przeliczeniu na woluminy, licząc średnio po 200 stron każdy, daje ok. 1000 skopiowanych książek. Czy to dużo, czy mało? To bardzo mało! To tylko 0,06% udostępnianych woluminów, których biblioteka wypożycza rocznie ok. jednego miliona siedemset tysięcy. A więc to nie wykonywane w bibliotekach odbitki są główną przyczyną braku zbytu na książki i czasopisma naukowe.

Jeden z czytelników, który zabrał głos na spotkaniu, oświadczył, że dla niego książki są zbyt drogie. Dla jednego fragmentu nie będzie kupował całej książki, bo go na to nie stać. Czy książka nie powinna być tak tania, żeby jej kserowanie się nie opłacało? Czy nie powinna być dostępna w internecie, gdzie za skromną opłatą można by skorzystać z jej fragmentu?

Wydawcy próbowali zdominować całe spotkanie. Rzucali populistyczne hasła w rodzaju: „Ksero zabija książkę”, „Siódme – nie kseruj”.

Jakość i poziom tych haseł? wydają się co najmniej dyskusyjne. Czy ci, którzy tak oponują przeciwko kserowaniu zbiorów w bibliotekach, sami kiedyś tego nie robili? Czy to aby nie dawni nasi czytelnicy, którym wypożyczaliśmy książki i czasopisma za darmo, albo wykonywaliśmy kserokopie? Czy to nie dzięki temu ukończyli wyższe uczelnie? To dobrze, że pamiętają przysłowie: „Bliższa ciału koszula”. Ale jest też i inne: „Nie pamiętał wół jak cielęciem był”!

(Z.L.)

Konferencja w BN

W dniach 6-7 października 2004 roku odbyła się w Bibliotece Narodowej ogólnopolska konferencja zorganizowana przez Komisję Opracowania Rzeczowego Zbiorów przy Zarządzie Głównym SBP.

Tematem konferencji było: „Opracowanie rzeczowe zbiorów w bibliotekach amerykańskich i angielskich – bibliotekarstwo amerykańskie i angielskie źródłem wiedzy i inspiracją dla bibliotekarstwa polskiego”. W konferencji z ramienia Biblioteki Głównej PW uczestniczyła mgr Danuta Łomża.

(D.Ł.)

Prezentacja firmy Thompson

W dn. 20 października 2004r. odbyło się seminarium poświęcone produktom firmy Thompson ISI – kontynuatora prac filadelfijskiego Instytutu Informacji Naukowej.

Przedstawiono bazy SCI (Science Citation Index), JCR (Journal Citation Reports) i Current Contents.

Omówiono kryteria wyboru i metody indeksowania czasopism w Journal Citation Reports, zaprezentowano nową platformę Web of Knowledge.

Pokaz prowadzony w języku angielskim, zakończyły pytania uczestników seminarium.

W spotkaniu, które miało miejsce w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego, udział wzięły Iwona Zgrzemska i Grażyna Komorowska

(G.K.)

Prezentacja nowości Proquesta

W dniu 18 X 2004r. odbyło się w Bibliotece Głównej Akademii Ekonomicznej w Krakowie, kolejne spotkanie prezentujące nowości firmy PROQUEST.

Zorganizowano je w formie warsztatu, co pozwoliło uczestnikom sprawdzić nowe funkcje bazy, w sposób praktyczny.

Nowości zaprezentowane przez przedstawiciela firmy PROQUEST

- **SMART SEARCH** – prezentacja sugerowanych tematów, ułatwiających ukierunkowanie lub zawężenie poszukiwań, pojawia się w ramce na górze listy trafień
- **TOPIC GUIDE, SEARCH FIELD** – przeglądanie indeksów wg tematów, firm, nazwisk i miejsc geograficznych, wybieranie i zawężanie słów kluczowych
- **EIU View Wires** - przeglądanie zestawów raportów (wejście z Publication Search lub z Select Database, wpisujemy EIU i dostajemy EIU View Wires

Full Text, czyli raporty biznesowe, ekonomiczne, finansowe i z zakresu polityki, od 2003r.)

Oczywiście powyższe propozycje dotyczą członków konsorcjum i będą udostępniane po wykupieniu licencji.

Zaprezentowano także kolejną ofertę, (atrakcyjne warunki cenowe dla uczestników konsorcjum) – bazę dysertacji. Firma otrzymała pierwszeństwo w prawach do dysertacji ze wszystkich uczelni amerykańskich.

Od grudnia 2004r. powinno być już 3000 dysertacji w dostępie on-line - Full Text.

Materiał archiwalny sięga 1997r., użytkownik może dostać pełny tekst 24 stron z każdej interesującej go dysertacji, z minionych lat.

Na koniec uczestnicy spotkania otrzymali materiały promocyjne.

Bibliotekę Główną PW reprezentowała Grażyna Komorowska

(G.K.)

Wizyta w Danii

W dniach 18.09.04- 25.09.04 mgr Violetta Frankowska z Oddziału Opracowania Książek i Zbiorów Specjalnych BG PW, uczestniczyła we wrześniowej edycji programu edukacyjnego „Tradycje a wykorzystanie nowoczesnych technologii w bibliotekarstwie - na przykładzie bibliotek duńskich” zorganizowanej przez Unię Europejskich Federalistów (UEF-Polska).

Celem programu było m.in.:

- Zapoznanie z zasadami organizacji i pracy narodowego systemu bibliotek w Danii;
- Obserwacja uczestnicząca funkcjonowania różnego typu bibliotek w Danii - na przykładzie biblioteki narodowej i bibliotek specjalistycznych, uniwersyteckich, szkolnych, regionalnych i in
- Kształcenie zawodowe dla bibliotekarzy – teoria i praktyka. Informacje dotyczące nowoczesnych technologii wykorzystywanych w bibliotekach;
- Nawiązanie indywidualnych kontaktów pomiędzy bibliotekami polskimi i duńskimi;
- Zapoznanie z zasadami funkcjonowania i zakresem doradztwa ze strony instytucji nadzorującej pracę bibliotek na szczeblu krajowym
- Przedstawienie postępu prac nad wykorzystaniem nowoczesnych technologii w celu ułatwienia dostępu do zbiorów bibliotecznych osobom niepełnosprawnym.

(V.F.)

Przypominamy:

bieżące informacje podajemy sukcesywnie na stronie domowej Biblioteki Głównej

Zachęcamy do czytania informacji zawartych w EBIBie:

<http://ebib.oss.wroc.pl/>